

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **J. K.**, zastoupeného JUDr. Janem Pavlokem, advokátem se sídlem v Praze 1, Na Příkopě 391/7, proti žalovanému: **Ministerstvu financí, generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 7, Praha 4 – nyní Generální ředitelství cel, o kasační stížnosti proti rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2005, č. j. 8 Ca 177/2005 - 20

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2005, č. j. 8 Ca 177/2005 - 20 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Včasnou kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Městského soudu v Praze. Jím byla zamítnuta žaloba stěžovatele proti správnímu rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 3. 2005, č. j. 2005/8/02. Tímto správním rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Celního ředitelství Brno ze dne 15. 10. 2004, č. j. 8573-02/04-0101-21, o zamítnutí žádosti o povolení obnovy řízení ve věci celkem osmi platebních výměrů vydaných Celním úřadem Břeclav – dálnice, všech ze dne 19. 10. 1995, č. j. 29-1460/CD/95 až 29-1467/CD/95. Těmito platebními výměry byl stěžovateli jako fyzické osobě (řidiči nákladního automobilu, který převážel pohonné hmoty) vyměřen celní dluh za dovoz těchto pohonných hmot, které byly nezákonně odňaty celnímu

dohledu – byly dovezeny do ČR, při dovozu propuštěny pohraničním celním úřadem do režimu tranzitu ve vnitrozemí s podmínkou jeho předložení vnitrozemskému celnímu úřadu, ovšem tato podmínka splněna nebyla, neboť pohonné hmoty vnitrozemskému celnímu úřadu předloženy nebyly.

Stěžovatel v kasační stížnosti nesouhlasí s právními závěry Městského soudu v Praze. Má za to, že žádost o povolení obnovy řízení byla podána ve lhůtách stanovených v § 54 odst. 3 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „d. ř.“), a že objektivní lhůta pro podání žádosti o povolení obnovy řízení v době jejího podání ještě neuplynula. Podle stěžovatele soud nesprávně aplikoval ustanovení § 264 odst. 2 a 3 zákona č. 13/1993 Sb., celního zákona (dále jen „celní zákon“), které bylo do tohoto zákona včleněno zákonem č. 1/2002 Sb., jímž byl novelizován celní zákon; zákon č. 1/2002 Sb. nabyl účinnosti dne 1. 7. 2002. Soud rovněž nesprávně poukázal na § 268 odst. 2 celního zákona ve znění účinném ke dni rozhodnutí žalovaného. Při posuzování lhůt pro vyměření cla je podle stěžovatele třeba použít právní předpis platný v době vydání rozhodnutí, ohledně kterého je podáván návrh na obnovu řízení.

Stěžovatel dále namítá, že pokud Městský soud v Praze v napadeném rozsudku vyšel z ustanovení § 56a d. ř. a zamítl žalobu s odůvodněním, že obnovu řízení nelze povolit v těch případech, kdy původní rozhodnutí bylo přezkoumáno soudem, došlo tím k porušení ústavního práva na spravedlivý proces. Podle stěžovatele Městský soud v Praze při aplikaci tohoto ustanovení vylučuje možnost přezkoumat evidentně nesprávná a nespravedlivá rozhodnutí správních orgánů poté, co se dodatečně objeví nové skutečnosti. Stěžovatel vychází z toho, že ustanovení § 56a odst. 2 d. ř. umožňuje dvojí výklad, a to výklad použitý v napadeném rozsudku a výklad, který by toto ustanovení na nově vzniklý skutkový stav neaplikoval. Pouze druhý z uvedených výkladů má stěžovatel za ústavně konformní. Upozorňuje přitom, že se v daném případě jedná o souvislost s velmi závažnou a rozsáhlou trestnou činností s obrovským celním únikem a že formální vyměření celního dluhu pouhým řidičům, kteří plnili příkazy svého zaměstnavatele a vlastníka zboží, je nespravedlivé (na ústavní požadavek spravedlnosti soudního rozhodnutí poukazuje stěžovatel v souvislosti s rozhodnutími Ústavního soudu ve věcech sp. zn. IV. ÚS 267/02 a IV. ÚS 393/02).

Dále stěžovatel v kasační stížnosti odkazuje na usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 3. 2003, sp. zn. IV. ÚS 727/02, a ze dne 18. 3. 2002, IV. ÚS 729/02, na stanovisko Veřejného ochránce práv, který rovněž měl rozhodnutí správních orgánů ve věcech žalovaného za nespravedlivá, a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2005, č. j. 6 A 175/2002 - 86) ve věci jiného postiženého řidiče.

II.

Žalovaný se ve svém vyjádření plně ztotožňuje s právním názorem Městského soudu v Praze a napadený rozsudek považuje za věcně správný. Obnově řízení podle jeho názoru v daném případě bránila zákonná překážka, jelikož nebyla dodržena objektivní lhůta pro podání návrhu na obnovu řízení. Další překážkou, pro kterou nemohlo být návrhu vyhověno a žaloba byla z tohoto důvodu zamítnuta, bylo podle žalovaného ustanovení § 56a odst. 2 d. ř., neboť rozhodnutí vydaná v řízeních, jejichž obnovy se stěžovatel domáhal, byla již přezkoumána soudem, takže použití mimořádného opravného prostředku je již nepřipustné.

K námitce stěžovatele o formálním vyměření celního dluhu pouhým řidičům, kteří nebyli vlastníky zboží, žalovaný odkázal na své vyjádření ze dne 9. 9. 2005,

č. j. 2005/2454/30, které podal Městskému soudu v Praze k stěžovatelské žalobě, a doplnil, že tito řidiči sami se postavili do role deklaranta, tedy osoby odpovědné za splnění podmínek stanovených celními orgány.

III.

Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že žalobce požádal návrhem ze dne 3. 5. 2004, došlým Celnímu úřadu Břeclav – dálnice dne 24. 5. 2004, o obnovu řízení, v nichž bylo vydáno shora uvedených osm platebních výměrů ze dne 19. 10. 1995, č. j. 29-1460/CD/95 až 29-1467/CD/95. Návrh na obnovu řízení podal stěžovatel z důvodu zjištění nových skutečností, které se podle svého tvrzení dozvěděl dne 6. 4. 2004 v advokátní kanceláři JUDr. Jana Pavloka a jež mají vyplývat z obsahu trestního spisu vedeného u Vrchního soudu v Olomouci pod sp. zn. 2 To 35/2002.

Správní orgán první instance zamítl žádost o obnovu řízení s poukazem na to, že platební výměry byly přezkoumány Krajským soudem v Brně ve správním soudnictví v rámci řízení o správní žalobě proti rozhodnutí o odvolání proti těmto výměrům; soudní spis byl veden pod. sp. zn. 30 Ca 352/96. Z uvedeného důvodu je obnova řízení podle správního orgánu nepřípustná s ohledem na ustanovení § 56a odst. 2 d. ř. Správní orgán první instance dále uvedl, že navíc uplynula objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení, upravená v § 54 odst. 3 d. ř., podle něhož může být žádost o obnovu řízení podána nejpozději před uplynutím lhůty, ve které zaniká právo vyměřit nebo doměřit. Podle správního orgánu v souvislosti s § 268 celního zákona, z něhož vyplývá, že clo lze vyměřit nebo doměřit ve lhůtě tří let od konce roku, v němž celní dluh vznikl, a vzhledem k roku vzniku celního dluhu (1994) a datu podání žádosti o obnovu řízení (24. 5. 2004) nutno mít za to, že objektivní lhůta pro povolení obnovy již marně uplynula.

Žalovaný jako odvolací orgán odvolání stěžovatele proti rozhodnutí správního orgánu první instance zamítl, přičemž se ztotožnil s jeho skutkovými a právními závěry.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného stěžovatel v první řadě namítal, že výklad § 56a odst. 2 d. ř., který byl zvolen žalovaným, je ústavně nekonformní a že má být zvolena taková výkladová alternativa, která by nevyklučovala v jeho případě přípustnost obnovy řízení. Dále stěžovatel měl za to, že žalovaný nesprávně aplikoval ustanovení § 268 celního zákona – v jeho odst. 4 je totiž podle stěžovatele zakotveno, že lhůty pro vyměření částky cla a její zapsání do evidence uvedené v § 268 odst. 2 a 3 téhož zákona neplatí v případě, kdy příslušná částka cla nemohla být vyměřena a zapsána do evidence v důsledku jednání, které má znaky trestného činu. Stěžovatel uvedl, že podle svého přesvědčení předložil v řízení o obnově nové skutečnosti a důkazy, že rozhodnutí v řízení, jež by mělo být obnoveno, bylo vydáno na základě zfalšování dokladů a na základě trestného činu spáchaného neznámým zaměstnancem celní správy.

Z odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze je zřejmé, že při posuzování lhůty, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit, vycházel soud z ustanovení § 268 odst. 2 celního zákona ve znění účinném od 1. 7. 2002 do 30. 4. 2004. To stanoví, že pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak, nelze částku cla zapsat do evidence po uplynutí 3 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl. Městský soud v Praze v odůvodnění dále uvedl, že celní dluh v dané věci vznikl v roce 1994, a proto lhůta k podání návrhu na obnovu řízení ve smyslu § 54 odst. 3 d. ř. a § 268 odst. 2 celního zákona uplynula dne 31. 12. 1997. Správní

orgány později podaný návrh na obnovu řízení nemohly hodnotit jinak než jako opožděný. Podle soudu § 268 odst. 4 celního zákona nemá na běh lhůty pro podání obnovy vliv, neboť se užije pouze tehdy, zapříčinila-li trestná činnost, že dluh nemohl být vyměřen a zapsán do evidence; tak tomu však podle soudu není u stěžovatele – v jeho případě celní dluh vyměřen a zapsán do evidence byl. Navíc § 54 odst. 3 d. ř. podle Městského soudu v Praze odkazuje na lhůtu, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit, tedy na zákonem přesně vymezené časové období, nikoli už ale na skutečnosti, které způsobují, že lhůty při jejich existenci neběží. Podle Městského soudu v Praze tak žalovaný nemusel zkoumat, zda důkazy předložené stěžovatelem svědčí o spáchání trestného činu, a podle výsledku zkoumání posoudit uplynutí či neuplynutí objektivní lhůty podle § 54 odst. 3 d. ř., neboť tyto skutečnosti mohou mít vliv na posouzení důvodnosti žádosti o obnovu [§ 54 odst. 1 písm. b) d. ř.], nikoli však na posouzení její včasnosti.

Dále Městský soud v Praze shledal, že obnově řízení brání i zákonná překážka ve smyslu § 56a odst. 2 d. ř., neboť rozhodnutí celního orgánu vydané v řízení, jež má být obnoveno, bylo již přezkoumáno soudem, a použití mimořádného opravného prostředku je proto nepřipustné. Z rozhodnutí soudu plyne, jakkoli to v něm není výslovně uvedeno, že podle jeho názoru toto pravidlo platí vždy a bez výjimky.

IV.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., přičemž k posouzení kasační instancí jsou dvě právní otázky, o kterých měl Městský soud v Praze podle stěžovatele uvážit nesprávně a o něž se rozsudek soudu, kterým byla stěžovatelova žaloba zamítnuta, opírá.

První právní otázkou je, zda použití obnovy řízení podle § 56a odst. 2 d. ř. je vždy a v jakémkoli ohledu vyloučeno, bylo-li správně rozhodnutí vydané v řízení, jež má být obnoveno, již přezkoumáno soudem, anebo zda je i za této situace obnova řízení za určitých podmínek přípustná, a pokud ano, za jakých.

Za předpokladu, že by výše popsaná právní otázka byla posouzena tak, že obnova řízení není *a priori* vyloučena, bylo-li správně rozhodnutí vydané v řízení, jež má být obnoveno, již přezkoumáno soudem, a za předpokladu, že by v konkrétním případě stěžovatele na něho vyluka přípustnosti obnovy opírající se o ustanovení § 56a odst. 2 s. ř. s. nedopadala, bylo by třeba posoudit též druhou právní otázku. Tou je, zda na posouzení, jestli uplynula objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení ve smyslu § 54 odst. 3 d. ř., může mít vliv skutečnost, že celní dluh byl do evidence zapsán, ovšem k tíži osoby, jež v návrhu na obnovu řízení tvrdí, že ve vztahu k ní tak nemělo být učiněno a že k tomu došlo v důsledku jednání majícího znaky trestného činu.

Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

V.

Ohledně první právní otázky zaujal 2. senát Nejvyššího správního soudu po předběžném uvážení jiný právní názor nežli dosavadní judikatura tohoto soudu. Ustanovení § 56a d. ř. bylo v rozsudku ze dne 9. 10. 2003, č. j. 5 A 160/2002 - 41,

publikovaném na www.nssoud.cz, interpretováno tak, že zákaz použití mimořádných prostředků platí bezvýjimečně, tedy i pro případy, kdy po rozhodnutí soudu vyšly najevo nové skutečnosti. S tímto názorem se rozhodující druhý senát neztotožnil a při předběžném posouzení věci dospěl k závěru, že v daném případě je nutné v souladu s povinností ústavně konformního výkladu přistoupit k restriktivnímu výkladu § 56a odst. 2 daňového řádu, neboť jinou interpretací by bylo stěžovateli odepřeno právo na soudní a jinou ochranu. Podle názoru rozhodujícího tříčlenného senátu v tomto případě nové okolnosti, které vyšly najevo až po pravomocném přezkoumání soudem, omezují aplikaci předmětného ustanovení. Druhý senát si byl současně vědom, že se od názoru sedmého senátu v minulosti do určité míry odchýlil, když v rozsudku ze dne 20. 9. 2006, č. j. 2 Afs 221/2005 - 64, publikovaném na www.nssoud.cz, vyslovil, že použití mimořádného opravného prostředku podle § 56a odst. 2 daňového řádu brání předchozí pravomocné přezkoumání soudem jen v případě, že je přezkum navrhován z důvodů shodných s důvody, které soud k žalobě zkoumal nebo měl zkoumat. Proto spornou otázku podle § 17 odst. 1 s. ř. s. předložil rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, který k věci zaujal v usnesení ze dne 17. 7. 2007, č. j. 2 Afs 51/2006 - 58, následující stanovisko, které je zároveň i stanoviskem 2. senátu Nejvyššího správního soudu v řízení o kasační stížnosti stěžovatele:

Podle § 54 odst. 1 d. ř. řízení ukončené pravomocným rozhodnutím se obnoví na žádost příjemce rozhodnutí nebo z úřední povinnosti, jestliže a) vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být bez zavinění daňového subjektu nebo správce daně uplatněny již dříve v řízení a mohly mít podstatný vliv na výrok rozhodnutí, b) rozhodnutí bylo učiněno na základě podvrženého nebo zfalšovaného dokladu, křivé výpovědi svědka nebo křivého znaleckého posudku nebo rozhodnutí bylo dosaženo jiným trestným činem, c) rozhodnutí záviselo na posouzení předběžné otázky a rozhodl-li příslušný orgán o ní dodatečně v podstatných skutečnostech ovlivňujících výši stanovené daně nebo procesní postavení daňového subjektu jinak. Podle ustanovení § 56a odst. 2 věty první d. ř. použití mimořádného opravného prostředku podle části páté tohoto zákona je nepřípustné vůči těm rozhodnutím správců daně, která byla pravomocně přezkoumána soudem.

V daném případě byl stěžovatelovým návrhem uplatněn důvod obnovy podle § 54 odst. 1 písm. a), b) daňového řádu, tedy nové skutečnosti a zjištění o trestné činnosti, která provázela celní řízení. Pro posouzení předložené otázky není rozhodné, zda tvrzené nové skutečnosti v daném případě mohou být důvodem pro obnovu řízení, tj. zda skutečně jde o skutečnosti nové, které nemohly být uplatněny v dřívějším řízení, a zda mohly mít podstatný vliv na výrok správního rozhodnutí. Návrhu nebylo vyhověno správním orgánem i soudem s odkazem na překážku soudního přezkumu dřívějšího rozhodnutí, proto Nejvyšší správní soud posuzoval výklad předmětného ustanovení v této obecné rovině. Vycházel z těchto předpokladů:

Podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Dále podle odst. 2, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.

Institut obnovy řízení slouží k zajištění práva na soudní a jinou ochranu v situaci, kdy bylo již o věci dříve rozhodováno, avšak na základě nesprávně či nedostatečně zjištěného

skutkového stavu, popřípadě pokud proces trpěl některými podstatnými vadami. Tím se také obnova řízení liší od jiných mimořádných opravných prostředků sloužících k nápravě a odstranění vad pravomocných rozhodnutí, neboť zde orgán, který původně byl ve věci činný, neměl objektivně v době svého rozhodování k dispozici všechny existující skutečnosti či důkazy o nich, případně vycházel z nezákonných důkazů nebo jiného posouzení předběžné otázky apod. a nelze jej subjektivně vinit z nezákonnosti. Shodně jako jiné mimořádné opravné prostředky má i obnova přísné limity. Je tomu tak proto, že zájem na stabilitě práva a jeho respektování vyjádřený zde institutem právní moci rozhodnutí vyznačující se zásadně závazností a nezměnitelností rozhodnutí je prosazovanou hodnotou pro fungování společnosti vůbec.

Obecně lze proto říci, že podmínky stanovené zákonem pro uplatnění práva na soudní a jinou ochranu mají především zajistit, aby bylo respektováno právo na projednání věci v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů, zásada efektivity, právní jistota aj. Mezi omezující podmínky stanovené zákonem pro uplatnění práva na soudní a jinou ochranu lze řadit i ustanovení § 56a odst. 2 d. ř. Jak vyplývá z ustanovení čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, má být při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod *šetřeno jejich podstaty a smyslu* a nesmějí být *zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena*.

Pokud již totiž byla určitá věc pravomocně přezkoumána soudem, je toto rozhodnutí pro strany sporu závazné a následné použití mimořádných opravných prostředků správním orgánem by bylo v rozporu především s právní jistotou. Zamezení opakovanému zkoumání věci správním orgánem poté, kdy v této věci dospěl k určitému závaznému závěru soud, by také bylo v rozporu s postavením a vzájemným vztahem moci výkonné a moci soudní. Rozhodování správních orgánů je podrobeno soudní kontrole, což vylučuje, aby právní názor závazně vyslovený soudem byl následně přehodnocen a změněn správním orgánem. To by dále současně znamenalo, že soud by při následném soudním přezkoumání nového správního rozhodnutí vydaného v obnoveném řízení znovu zkoumal správnost svých předchozích závěrů v téže věci a za téhož skutkového stavu - i to je nepřijatelné.

Na straně druhé – připuštění existence účinků pravomocných rozhodnutí, která jsou nebo přinejmenším mohou být z objektivních důvodů věcně nesprávná, nezákonná a tudíž i nespravedlivá, bez možnosti jejich nápravy by ještě více oslabovalo právní jistotu a důvěru v právo a spravedlnost.

Nepřípustnost obnovy řízení podle § 56a d. ř. předpokládá shodu skutkového stavu, který byl v řízeních zkoumán a vážen ve vztahu k rozhodujícím právním předpisům, se skutečným stavem věci. Pokud vyšly najevo nové závažné okolnosti až po pravomocném přezkoumání správního rozhodnutí soudem, a tyto okolnosti zpochybňují správnost a spravedlivost správního rozhodnutí, je třeba na stěh správního orgánu a soudu nahlížet jinak. Při nově zjištěném skutkovém stavu nebo při zjištění závažných zákonem označených vad správního řízení či jiných předpokladů obnovy řízení má totiž (při respektování podstaty a smyslu práva na soudní a jinou ochranu) před požadavkem projednání věci v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů a požadavkem právní jistoty přednost zájem na správném a spravedlivém rozhodnutí. V tomto případě je třeba respektovat princip proporcionality vyložený v nálezu Ústavního soudu ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, a v nálezu ze dne 9. 10. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 15/96, aby nedocházelo k svévolnému omezení základních práv a svobod.

Nové skutečnosti či důkazy, které nemohly být uplatněny v původním správním řízení (jistě za splnění podmínky, že se tak stalo bez zavinění toho, kdo je uplatňuje), a proto je nemohl vážit ani soud při rozhodování o zákonnosti správního rozhodnutí, nemohou bránit obnově řízení proto, že v takovém případě správní orgán nepřehodnocuje závěry soudu, ale řeší tvrzenou zcela novou skutkovou situaci pro skutkové novoty, později zjištěnou nezákonnost původního dokazování či dodatečně jiné posouzení předběžné otázky. K ohrožení zájmu na respektování pravomocného rozhodnutí soudu tak zde nedochází.

Ústavní soud v nálezu ze dne 1. 11. 2006, sp. zn. IV. ÚS 110/06, v souvislosti s výkladem jednoduchého práva, které je konkretizací základního práva na soudní ochranu, uvedl, že *přílišný formalismus spočívající v uplatňování pouhého jazykového výkladu právní normy nerespektující účel tohoto institutu je způsobilý založit extrémní rozpor s principy spravedlnosti, a tím porušení základních práv a svobod. Z perspektivy ústavně konformního výkladu přípustnosti institutu obnovy řízení je proto třeba nahlížet na ustanovení § 56a odst. 2 daňového řádu restriktivně a neustrnout na mechanicky pojatém zkoumání pouhého textu normy, neboť jinak by bylo stěžovateli odepřeno právo na soudní a jinou ochranu.*

Lze proto shrnout, že při zjištění nových závažných okolností, které vyšly najevo až po pravomocném přezkoumání správního rozhodnutí soudem, nepůsobí ustanovení § 56a odst. 2 d. ř. jako překážka pro obnovu řízení. Toto ustanovení je nutné vykládat tak, že zákaz použití mimořádných opravných prostředků vůči rozhodnutím správců daně, která byla pravomocně přezkoumána soudem, se vztahuje pouze na ty případy, kdy se žadatel domáhá mimořádným opravným prostředkem správního přezkoumání na základě stejných důvodů, jaké již soud přezkoumal, a to bez ohledu na to, zda a v jakém rozsahu se k nim v rozsudku vyjádřil.

Ke zjištění, zda je v tom kterém konkrétním případě dána výluka obnovy řízení založená ustanovením § 56a odst. 2 d. ř., je proto třeba vždy zkoumat průběh a výsledek správního i soudního řízení a skutečnosti či důkazy, které v něm byly nebo měly být zkoumány. Je-li naplněna podmínka novosti tvrzených skutečností či důkazů ve vztahu k předchozímu správnímu a soudnímu řízení spolu s možností podstatného vlivu na výrok správního rozhodnutí, je tak eliminována použitelnost ustanovení § 56a odst. 2 d. ř. a lze pak zkoumat další podmínky přípustnosti návrhu a jeho včasnosti. Pokud by obnova řízení za této situace byla povolena a posléze bylo vydáno nové správní rozhodnutí, může být samozřejmě předmětem zkoumání soudu podle § 65 a násl. s. ř. s. V tomto přezkumném řízení ovšem soud bere v úvahu předchozí soudní rozhodnutí jen z hlediska vyloučení shody tvrzených nových skutečností se skutečnostmi dříve zkoumanými. Tento jeho přezkum totiž směřuje vůči jinému rozhodnutí správního orgánu vydanému na základě jiných skutkových okolností.

Ve shodě se závěry rozšířeného senátu Nejvyššího právního soudu proto lze shrnout, že *použití obnovy řízení podle § 56a odst. 2 d. ř. nebrání předchozí přezkoumání správního rozhodnutí soudem, pokud je obnova řízení odůvodněna novými skutečnostmi nebo důkazy, které nemohly být bez zavinění daňového subjektu nebo správce daně uplatněny v původním řízení a nebyly ani předmětem tohoto zkoumání soudem.* Městský soud v Praze z uvedeného právního názoru nevycházel a uvedené ustanovení ve svém rozsudku vyložil jiným způsobem, přičemž tento právní názor byl jedním ze dvou důvodů zamítnutí žaloby stěžovatele. Jakkoli jeho postup byl v době vydání rozsudku v souladu s výkladem zastávaným tehdy Nejvyšším správním soudem, a tedy zcela pochopitelný, z objektivního hlediska se jednalo o nesprávné posouzení právní otázky, neboť Nejvyšší správní soud následně v rámci řízení o kasační

stížnosti svoji dosavadní judikaturu revidoval. První stížní námitka stěžovatele opírající se o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je tedy důvodná.

VI.

K druhé stížní námitce dlužno poznamenat následující:

Stěžovatel podal žádost o obnovu řízení 24. 5. 2004 a rozhodováno o ní bylo v první správní instanci 15. 10. 2004 a v odvolací správní instanci 9. 3. 2005. Podle § 320 odst. 1 písm. c) celního zákona ve znění účinném ke dni podání žádosti i ke dni vydání správních rozhodnutí obou instancí (a účinném ostatně i nyní), nestanoví-li celní zákon nebo zvláštní zákon jinak, platí pro řízení před celními orgány na případy nespádající pod písm. a) a b) téhož odstavce citovaného ustanovení (a o takové věci v případě stěžovatele nejde), že se řídí obecnými předpisy o správě daní a poplatků, tedy daňovým řádem. Podle § 54 odst. 3 d. ř. *žádost (o obnovu řízení) musí být podána do šesti měsíců ode dne, kdy se žadatel prokazatelně dozvěděl o důvodech obnovy řízení, nejpozději však před uplynutím lhůty, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit. Tyto lhůty nelze prodloužit ani povolit navrácení v předešlý stav.* Zákon zde tedy rozlišuje subjektivní a objektivní lhůtu pro přípustnost obnovy řízení, přičemž lhůtu objektivní váže na lhůtu, ve které zaniká právo příslušnou dávku (v případě stěžovatele clo) vyměřit.

Daňový řád ani celní zákon nestanoví (podobně jako např. výslovně stanoví § 75 odst. 1 s. ř. s. pro řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu), že by se v řízení o obnově postupovalo podle právního stavu ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí. Lze tedy mít zásadně za to, že v řízení o obnově bude správní orgán rozhodovat a mj. podmínky pro její přípustnost, čítaje v to i zachování objektivní lhůty pro její povolení, bude posuzovat podle právního stavu ke dni vydání rozhodnutí o povolení (nařízení), resp. nepovolení obnovy, nebudou-li hlediska vyplývající zejména z principů ochrany nabytých práv, právní jistoty či z povahy cla jakožto jednostranné veřejnoprávní dávky přikazovat jiný postup. Ostatně takové pravidlo lze podle názoru Nejvyššího správního soudu u procesních norem obecně považovat za obvyklé – v řízení o určité otázce se zásadně postupuje podle předpisů účinných v době konání tohoto řízení, zatímco předpisů již neúčinných se užije pouze, je-li tak stanoveno (např. podle správního řádu z roku 1967 se postupuje za účinnosti nového správního řádu z roku 2004 proto, že to nový správní řád pro určité typy řízení, zejména řízení neskončená, v přechodných ustanoveních stanoví). U hmotněprávních norem pak je situace složitější v tom, že jakkoli též lze mít za to, že nové právo může na skutkové okolnosti, k nimž došlo v minulosti, zásadně nahlížet novým způsobem (tj. obecně je tzv. nepravá retroaktivita přípustná), je třeba daleko častěji korigovat toto základní pravidlo, a to i tehdy, není-li tak zákonnou úpravou explicitně stanoveno, hledisky právní jistoty a ochrany nabytých práv, a proto je nezřídka nutno rozlišovat mezi podmínkami vzniku práva (ty se začasťe posuzují podle práva účinného k okamžiku, kdy k tomuto vzniku mělo dojít) a podmínkami výkonu práva (na ty naopak typicky dopadá aktuálně účinná právní úprava); jde-li pak o normy sankční či kvazisanční povahy, nutno vždy brát v úvahu i princip, že na posuzovaný skutek se aplikuje taková právní úprava účinná v časovém intervalu mezi dobou, kdy se daný skutek stal, a dobou, ve které je o skutku rozhodováno, která je pro účastníka, na něhož má sankční či kvazisanční ustanovení dopadnout, nejvýhodnější. Zde však nutno zdůraznit, že uvedené pravidlo, na ústavní rovině pro oblast trestního práva vyjádřené v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod (*Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.*), nutno

v jiných sankčních či kvazisankčních režimech než v právu trestním aplikovat přiměřeně jejich povaze, takže zde nejsou vyloučeny jisté jeho modifikace.

Klíčové pro posouzení, zda již uplynula objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení, je, kdy vznikl celní dluh, neboť od tohoto okamžiku se odvíjí též právo clo vyměřit či doměřit. Podle § 240 odst. 1 celního zákona platilo do 30. 4. 2004, že *celní dluh při dovozu zboží podléhajícího dovoznímu clo vzniká jeho nezákonným odnětím celnímu dohledu*. Podle odst. 2 téhož ustanovení platilo, že *celní dluh vzniká v okamžiku, kdy je zboží odňato celnímu dohledu*. Podle odst. 3 pak dlužníkem je *a) osoba, která zboží odňala celnímu dohledu, b) každá osoba, která se tohoto odnětí zúčastnila a byla si vědoma nebo si měla být vědoma, že zboží je odnímáno celnímu dohledu, c) každá osoba, která získala nebo držela zboží odňaté celnímu dohledu a v okamžiku získání nebo obdržení zboží si byla nebo si měla být vědoma, že zboží bylo odňato celnímu dohledu, d) osoba, která má plnit povinnosti vyplývající z dočasného uskladnění zboží nebo z režimu, do kterého bylo zboží propuštěno*. Podle § 250 celního zákona platilo, že *je-li několik osob odpovědně za splnění celního dluhu, považují se za společné a nerozdílné dlužníky*. Taktéž podle § 251 odst. 1 celního zákona platilo, že *není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vyměřuje se dovozní nebo vývozní clo podle předpisů platných v okamžiku, kdy celní dluh vznikl, a podle odst. 2, že není-li možno přesně určit okamžik, kdy celní dluh vznikl, vzniká celní dluh v okamžiku, který celní úřad podle jemu dostupných informací určil jako okamžik, v němž bylo zboží v situaci, za niž celní dluh vzniká*.

Ze soudního ani správního spisu není zřejmé, kdy přesně byly pohonné hmoty, na jejichž dovozu do České republiky se podílel stěžovatel jako řidič nákladního automobilu, odňaty celnímu dohledu, nicméně lze mít za to, že nejpozději se tak stalo uplynutím lhůt, do kterých mělo být zboží po propuštění do režimu tranzitu Celním úřadem Břeclav předloženo Celnímu úřadu Zlín, tedy někdy v průběhu roku 1994 či nejpozději do dne vyměření cla osmi platebními výměry z 19. 10. 1995. Podle § 264 odst. 1 věty první celního zákona ve znění účinném ke dni vydání platebních výměrů *každá částka dovozního nebo vývozního cla odpovídající celnímu dluhu (dále jen "částka cla") musí být celním úřadem vyměřena ihned poté, jakmile mu budou sděleny všechny údaje a předloženy všechny doklady potřebné pro jeho vyměření; vyměřené clo celní úřad zapíše do svých účetních dokladů*. Podle § 255 odst. 3 celního zákona v témže znění, *vznikl-li celní dluh za jiných podmínek, než jsou uvedeny v odstavci 1 (tyto podmínky, odvozené od vzniku celního dluhu přijetím celního prohlášení na propuštění zboží do příslušného režimu, jiného než dočasného použití s částečným osvobozením od dovozního cla, se na stěžovatele nevztahují), bude příslušná částka cla zapsána do účetních dokladů dne, kdy celní úřad může a) vyměřit výši příslušného cla, b) určit osobu, která je povinna toto clo zaplatit*. Celní zákon ve znění ke dni vydání platebních výměrů neměl ustanovení, které by pevně určovalo maximální lhůtu zapsání celního dluhu do účetních dokladů či stanovovalo, že vyměřit celní dluh lze jen v určité lhůtě od jeho vzniku. Ustanovení o promlčení práva vymáhat nedoplatek cla váží běh lhůt na okamžik splatnosti cla (viz základní pravidlo v § 282 odst. 1 celního zákona ve znění účinném po celé období od nabytí jeho účinnosti do současnosti, podle něhož *právo vybrat a vymáhat nedoplatek cla se promlčuje po šesti letech po roce, ve kterém se stal splatným*), který je zas vázán (viz desetidenní lhůtu v § 270 odst. 1 celního zákona ve znění účinném ke dni vydání platebních výměrů) na sdělení cla dlužníkovi (viz § 268 odst. 1 celního zákona ve znění účinném ke dni vydání platebních výměrů, podle něhož *částku cla, zapsanou v účetních dokladech, sdělí celní úřad dlužníkovi*). Sdělení cla nemůže být provedeno před jeho zapsáním v účetních dokladech (v tomto ohledu nelze § 268 odst. 1 celního zákona ve znění účinném ke dni vydání platebních výměrů vykládat jinak, neboť jeho dikce je jednoznačná) a den zápisu v účetních dokladech se za podmínek § 265 odst. 3 celního

zákona ve znění účinném ke dni vydání platebních výměrů shoduje s dnem vyměření cla a určení osoby, která je povinna clo zaplatit.

Znamená to tedy, že do 30. 6. 1997, tj. do účinnosti zákona č. 113/1997 Sb., kterým byl mj. změněn i celní zákon, bylo lze clo vyměřit bez časového omezení, takže o tom, že by v této době uplynula objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení, jak je stanovena v § 54 odst. 3 d. ř., nelze hovořit.

Tento stav zůstal zachován i od 1. 7. 1997 do 30. 6. 2002. Zákon č. 113/1997 Sb. totiž sice zrušil bez náhrady některá ustanovení dílu třetího hlavy třinácté celního zákona, nicméně i nadále neexistovaly žádné maximální lhůty pro vyměření cla a lhůty pro vybírání cla a jeho vymáhání byly i nadále odvozeny pouze od jeho splatnosti, odvislé od doručení rozhodnutí o vyměření cla, daní a poplatků vybíraných při dovozu nebo ústního sdělení jeho výše dlužníkovi (viz znění § 270 odst. 1 celního zákona účinné od 1. 7. 1997 do 30. 6. 2002).

Významnou změnu ovšem přinesl zákon č. 1/2002 Sb., kterým byla v § 268 celního zákona zavedena pevná maximální lhůta pro zápis částky celního dluhu do evidence; zápisem bylo pak podmíněno vyměření cla (viz § 268 odst. 1 věta první celního zákona v jeho znění účinném od 1. 7. 2002 do 30. 4. 2004, podle něhož jakmile byla částka cla zapsána do evidence, musí být bez zbytečného odkladu dlužníkovi *doručeno písemné sdělení nebo rozhodnutí o jejím vyměření; je-li celní prohlášení podáno ústně nebo jiným úkonem, může být částka cla sdělena ústně*). Podle § 268 odst. 2 celního zákona ve znění účinném od 1. 7. 2002 do 30. 4. 2004, *pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak, nelze částku cla zapsat do evidence po uplynutí 3 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl*. Podle odst. 3 téhož ustanovení, *byl-li před uplynutím lhůty uvedené v odstavci 2 učiněn úkon směřující k vyměření částky cla nebo k jejímu dodatečnému vyměření, běží tříletá lhůta znovu od konce roku, v němž byla příslušná osoba o tomto úkonu zpravena. Vyměřit a doměřit částku cla a zapsat ji do evidence však lze nejpozději do 10 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl. A konečně podle odst. 4 lhůty pro vyměření částky cla a její zapsání do evidence uvedené v odstavcích 2 a 3 neplatí v případě, kdy příslušná částka cla nemohla být vyměřena a zapsána do evidence v důsledku jednání, které má znaky trestného činu*.

Podobný standard pak zůstal zachován i po vstupu České republiky do Evropské unie dnem 1. 5. 2004, kdy se v České republice stalo přímo aplikovatelným nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. L 302, 19.10.1992, s. 1; v češtině Zvláštní vydání Úř. věst., kap. 2, sv. 4, s. 307, dále jen „celní kodex Společenství“), jehož čl. 221 ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2700/2000 ze dne 16. listopadu 2000 (Úř. věst. L 311, 12. 12. 2000, s. 17, v češtině Zvláštní vydání Úř. věst., kap. 2, sv. 10, s. 239) zní:

1. *Jakmile je částka cla zaúčtována, musí být odpovídajícím postupem sdělena dlužníkovi.*
2. *Je-li částka splatného cla pro informaci zapsána do celního prohlášení, mohou celní orgány stanovit, že nebude sdělena podle odstavce 1, pokud takto zapsaná částka cla odpovídá částce jimi stanovené.*
Aniž je dotčeno použití čl. 218 odst. 1 druhého pododstavce, je-li využito možnosti uvedené v prvním pododstavci, je propuštění zboží celními orgány rovno sdělení zaúčtované částky cla dlužníkovi.
3. *Sdělení dlužníkovi nelze provést po uplynutí lhůty tří let ode dne vzniku celního dluhu. Běh této lhůty se staví ode dne podání opravného prostředku ve smyslu článku 243 po dobu trvání řízení o opravném prostředku.*

4. *Vznikne-li celní dluh v důsledku činu, který byl v době, kdy byl spáchán, trestný, může být výše dluhu sdělena dlužníkovi za podmínek stanovených platnými předpisy i po uplynutí tříleté lhůty zmíněného v odstavci 3.*

Změna celního zákona provedená zákonem č. 1/2002 Sb., na nějž obsahově navázala i úprava v celním kodexu Společenství, s sebou přinesla vyšší standard ochrany práv celního dlužníka, neboť – vedle již od počátku existujících nepřekročitelných lhůt pro vybírání a vymáhání cla, jak byly a jsou upraveny v 282 celního zákona – s sebou nově přinesla i lhůty pro samotné vyměření cla a v tomto smyslu se stala srovnatelnou s úpravou v daňovém řízení (viz „vyměřovací“ lhůty v § 47 d. ř. a „vymáhací“ lhůty v § 70 d. ř.).

V souvislosti s novou úpravou však vznikla otázka nepravě retroaktivního působení nové úpravy ve vztahu k zachování objektivní lhůty pro povolení obnovy řízení podle § 54 odst. 3 d. ř. Přechodná ustanovení zákona č. 1/2002 Sb. příliš konkrétní návod, jak v tomto ohledu na novou úpravu nahlížet, nedávají, neboť vyjma právní úpravy speciálních situací, které s případem stěžovatele nesouvisejí (viz body 1. až 4. čl. II. zmíněného zákona), pouze obecně stanovují generelní použitelnost nové úpravy i na skutkové stavy vzniklé před jeho účinností (s výjimkou řízení o celních deliktech), neboť v bodě 5. čl. II. zákona se praví, že *řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle tohoto zákona s výjimkou řízení o celních deliktech, která se dokončí podle dosavadních předpisů*. Obdobně ani v právních aktech upravujících režim přístupu České republiky k Evropské unii výslovně přechodné ustanovení pro skutkové stavy vzniklé před tímto okamžikem není.

Aplikace přímo použitelného komunitárního práva, kterým je i celní kodex Společenství vydaný formou nařízení, zásadně není vyloučena ani na skutkové okolnosti tkvící v době před vstupem České republiky do Evropské unie, pokud mají být tyto skutkové okolnosti právně posuzovány v okamžiku po přistoupení ČR k EU. Povinnost nových členských států aplikovat právo Společenství bezprostředně po přistoupení k EU výslovně stanoví článek 2 Aktu o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úřední věstník L 236 ze dne 23. září 2003), a to v následující podobě: *„Ode dne přistoupení se ustanovení původních smluv a aktů přijatých orgány Společenství a Evropskou centrální bankou přede dnem přistoupení stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech za podmínek stanovených v uvedených smlouvách a v tomto aktu.“*

Výše citované ustanovení Aktu zakládá tzv. okamžitý účinek práva Společenství. Znamená, že správní orgány a soudy členských států obecně mají od okamžiku přistoupení aplikovat přímo účinnou právní úpravu Společenství, jakkoli pro některé z těchto případů není dána pravomoc Soudního dvora Evropských společenství k rozhodování o předběžné otázce (viz rozsudek jeho velkého senátu Soudního dvora ES ze dne 10. 1. 2006 ve věci C 302/04, *Ynos kft vs. János Varga*, Sb. rozh. I-371, v české judikatuře ohlas na tento rozsudek viz v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. 29 Odo 242/2006, www.nsoud.cz; podrobněji k tématu intertemporality v komunitárním právu po přistoupení nových členských států viz Michal Bobek: *Předběžné otázky se skutkovými okolnostmi před přistoupením mimo pravomoc Soudního dvora Evropských společenství*, Soudní rozhledy č. 3/2006, str. 112-114). K obdobnému závěru o okamžitém účinku práva Společenství po přistoupení došel ostatně již Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 5. 6. 2006, sp. zn. 12 Cmo 257/2005, publikováno v Soudních rozhledech č. 11/2006, str. 426 – 431.

Jestliže stěžovatel podal žádost o obnovu řízení 24. 5. 2004 a rozhodováno o ní bylo v první správní instanci 15. 10. 2004 a v odvolací správní instanci 9. 3. 2005, pak nebylo důvodu na jeho věc, skutkově tkvící v polovině 90. let 20. století, ustanovení čl. 221 bodu 4. celního kodexu Společenství nepoužít; argumenty, proč by v daném případě nemělo být bezprostředně závazné a přímo použitelné sekundární právo Evropského společenství použito, Nejvyšší správní soud nevidí, neboť nevidí žádné přechodné ustanovení komunitárního či vnitrostátního práva, které by takovou výlukou z aplikovatelnosti zakládalo. Správní orgány obou instancí se však ustanovením čl. 221 bodu 4. celního kodexu Společenství nezabývaly a spokojily se pouze s úvahami o aplikovatelnosti či neaplikovatelnosti obsahově podobného ustanovení § 268 odst. 4 celního zákona ve znění účinném od 1. 7. 2002 do 30. 4. 2004 (již v době podání žádosti o obnovu řízení neúčinného). Městský soud v Praze pak toto pochybení akceptoval.

Jak již shora uvedeno, objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení je v § 54 odst. 3 d. ř. vázána na lhůtu pro vyměření cla; zákon zde užívá formulaci, že žádost musí být podána *před uplynutím lhůty, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit*. Takto užitá formulace se vztahuje nikoli „subjektivně“ vůči žadateli o obnovu, nýbrž „objektivně“ k platební povinnosti (dani, v případě stěžovatele clu), jež má být vyměřena, bez ohledu na osobu, která má být povinna dávku platit. Smyslem a účelem institutu obnovy řízení pak zjevně je dát v případech, které zákon shledává na základě určitých kritérií důležitými, přednost nápravě věcně nesprávného, avšak již pravomocného rozhodnutí před hledisky právní jistoty. S ohledem na tento účel právní úpravy i na zákonodárcem zvolenou textaci nutno ustanovení o objektivní lhůtě v § 54 odst. 3 d. ř. vykládat tak, že je zachována, pokud existuje alespoň jedna osoba, které lze příslušnou dávku vyměřit či doměřit. Je zjevné, že uvedené výkladové pravidlo má smysl zejména za situace, kdy ten, komu byla platba uložena, uplatňuje důvody obnovy založené na tvrzení, že dávka měla být ve skutečnosti uložena jiné osobě. V tomto smyslu pak nutno nahlížet i na ustanovení čl. 221 bodu 4. celního kodexu Společenství (a ostatně i na § 268 odst. 4 celního zákona relevantní pro řízení, v nichž bylo rozhodnuto mezi 1. 7. 2002 a 30. 4. 2004, který ostatně textově z uvedeného ustanovení celního kodexu Společenství vychází a byl nepochybně přijímán právě s ohledem na komunitární právní úpravu). V čl. 221 bodu 4. celního kodexu Společenství se stanoví výjimka z obecného pravidla, omezujícího možnost sdělit částku cla dlužníkovi na lhůtu tří let od vzniku celního dluhu, pro případy, kdy celní dluh vznikl v důsledku činu, který byl v době, kdy byl spáchán, trestný. Účelem této výjimky je umožnit dodatečné vyměření cla i s delším časovým odstupem, než jaký je jako maximální stanoven v obecném pravidle, nebylo-li clo vyměřeno z důvodu kvalifikovaného nekalého jednání, na jehož postihu je intenzivní veřejný zájem značně převyšující zájem na právní jistotě. Podobný zájem ale musí být i na nápravě „doprovodných“ nezákonností, například toho, že v důsledku takového kvalifikovaného nekalého jednání bylo clo vyměřeno někomu, komu být vyměřeno nemělo, neboť trestným činem byla zakryta či zkrácena prává podstata věci.

Ve vztahu ke stěžovateli je tedy zřejmé, že dodržení objektivní lhůty v případě jeho žádosti o obnovu řízení je nutno posoudit ve světle ustanovení čl. 221 bodu 4. celního kodexu Společenství. Znamená to tedy, že objektivní lhůta bude zachována, zjistí-li správní orgán, že celní dluh za pohonné hmoty, které jako řidič přepravoval stěžovatel, vznikl jako následek činu, který v době spáchání byl trestným činem. Tato otázka je předběžnou otázkou ve smyslu § 28 odst. 1 věty první d. ř. ve spojení s § 320 odst. 1 písm. c) celního zákona. Správní orgán v celním řízení si však nemůže jako o předběžné otázce učinit úsudek o tom, zda a kým byl spáchán trestný čin (§ 28 odst. 2 d. ř.). Proto měl žalovaný resp. správní orgán první instance v první řadě uvážit, zda trestní řízení zmiňované stěžovatelem v jeho žádosti o obnovu řízení

(tj. trestní řízení vedené u Vrchního soudu v Olomouci pod sp. zn. 2 To 35/2002) může mít věcnou souvislost s celním dluhem stěžovatele, a pokud ano, měl vyčkat pravomocného skončení tohoto trestního řízení (případně jakéhokoli jiného trestního řízení, které by se v souvislosti s dovozem pohonných hmot, na němž se jako řidič podílel stěžovatel, probíhalo) a podle jeho výsledku uvážit, zda jsou podmínky čl. 221 bodu 4. celního kodexu Společenství dány, tj. zda je dán kauzální nexus mezi vznikem celního dluhu a jednáním nějaké osoby či osob, které bylo v době, kdy k němu došlo, trestné. V takovém případě by – bez ohledu na roli stěžovatele v této případné trestné činnosti, tj. i v případě, kdy by soud shledal, že byl pachatelem, spolupachatelem či měl účastenství na této trestné činnosti – byla objektivní lhůta pro obnovu celního řízení v jeho případě zachována a pokud by i další podmínky pro obnovu řízení byly splněny, nebránilo by nic jejímu povolení.

Není samozřejmě vyloučeno, že výsledek případného nového řízení by nebyl pro stěžovatele příznivější, než k jakému celní orgány dospěly v řízeních, jejichž obnovy se stěžovatel domáhá. K tomu nutno poznamenat, že úsudek o tom, zda se stěžovatel podílel na jednání, které vedlo k odnětí pohonných hmot celnímu dohledu, by si správní orgán zdaleka nemusel učinit toliko na základě výsledků trestních řízení, která proběhla v souvislosti s dovozem těchto hmot, nýbrž i na základě jakýchkoli dalších zákonně získaných a v řízení řádně zohledněných podkladů.

Na druhé straně však je rovněž velmi dobře možné, že by v obnoveném řízení nebyl zjištěn žádný jiný podíl stěžovatele na dovozu předmětných pohonných hmot než prostý výkon práce řidiče automobilu, kterým byly tyto pohonné hmoty přes státní hranici přepravovány. K tomu je nutno poznamenat, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu *celním dlužníkem podle celního zákona je zásadně deklarant. Tímto deklarantem není zaměstnanec obchodní společnosti (in concreto: řidič) dovážející zboží přes hranici, který zjevně toliko prováděl stanovené pracovní úkoly bez toho, že by se na podstatě obchodní transakce jakkoliv podílel, a pokud v celním řízení vystupoval, nečinil tak vlastním jménem a pouze zastupoval skutečného deklaranta* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2005, č. j. 2 Afs 201/2004 - 142).

I druhá stížní námitka stěžovatele opírající se o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je tedy důvodná, neboť Městský soud v Praze měl nesprávně za to, že na posouzení, jestli uplynula objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení ve smyslu § 54 odst. 3 d. ř., nemůže mít vliv skutečnost, že celní dluh byl do evidence zapsán, ovšem k tíži osoby, jež v návrhu na obnovu řízení tvrdí, že ve vztahu k ní tak nemělo být učiněno a že k tomu došlo v důsledku jednání majícího znaky trestného činu.

VII.

Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo než rozsudek Městského soudu v Praze zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení, neboť kasační stížnost stěžovatele byla důvodná v obou uplatněných stížních bodech [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí Městského soudu v Praze a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí ve věci Městský soud v Praze rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 30. srpna 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu